

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliæ Qvadragesimales Reverendissimi D.ni P. F. Hieronymi Baptistæ De Lanvza Venerabilis memoriæ Episcopi Barbastrensis & Albarrazini, Ord. FF. Prædicatorum

Ex Hispanico idiomate in latinum perfectè fideliterq[ue] iuxta posteriorem omnium, nouamq[ue] editionem translatae, & ab innumeris cùm S. Scripturæ, tùm SS. Patrum typographicis erroribus emendatæ ... cum triplici Indice ...

Lanuza, Jerónimo Bautista de

Antverpiæ, 1649

§. 8. Hic se Deus contrahit & extendit, vt dixit Osee, & inuitat rusticos, & peregrinos, & nobiles omnes simul, melius quam Ioseph.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53092](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53092)

Exo. 16
11.

Ceterum nefas est praeferre quod circa il-
 lam idem expendit Roper. illud exponens: *Pe-
 spero comedere carnes & mane saturabimini pa-
 nibus. Quid hoc?* inquit. Quia murmuraciones
 eorum auduit qui in Aegypto carnibus pane-
 que vescerantur *in sarracina*. Hunc igitur
 vobis, Dominus ait, ego ministrabo; *Quid
 hoc? Vespere*, lex est vetus, in qua de catibus,
 anibus animalibus tractatur. Pro nova vero
 lege, quae dies est, *Dies appropinquavit*, abundan-
 tia panis est. Quomodo dicitis; *Et saturabimini
 ni*. Dixit loel carnes illae non satiabant; panis
 si quod dixit David: *Ad vesperum demorabitur
 fletus*, & ad matutinum latitia; nam comedent-
 do hunc panem satiatur & gaudio replentur &
 exultatione. Vespere a fuit eius Adam qui nos
 perdidit & dolorem lacrimaque causavit. Ma-
 tutinum latitia, quia illa perfruuntur, qui sicut
 par est, hoc pane vescuntur. Haec eius verba de-
 prompto, *Letamini coram Domino Deo vestro. Reite
 per vesperam veterem vitam, in qua carnes cau-
 rosum & sanguinem hircorum sacrificauerunt lu-
 dai. Per mane autem novam vitam intelligimus,
 in qua praesente sumus Sacerdo te Christo sacri-
 ficant, & pane cali saturantur Christiani. Id circo
 Christus illum tanta praeparavit abundantia;
 Mane saturabimini panibus.*

Df. 36
9.

S.B. *Hic se Deus contrahit & extendit, vt
 dixit Osee, & inuitat rusticos, & peregri-
 nos, & nobiles omnes simul, melius quam
 Ioseph.*

20
Ose. 11. 1.
3. 4.

Gregie declaravit hoc ipse Dominus per
 Oseam; *Quia puer Israel, & dilexi eum;*
ex Aegypto vocavi filium meum. Et ego qua-
 si puerum Ephraim, portabam eos in brachijs me-
 is, &c. in sinu matris Adam trohamos, in vniculis
 charitatis. Et ego eis quasi exaltans linguam super
 maxillas eorum & declinans ad eum vt vesceretur
 O Israel inquit Deus quem optime noui, &
 fuit mihi filius primogenitus; quem in manu
 forti eduxi de Aegypto; verumtamen Ephraim
 vberibus meis alui. Metaphora sumitur a matre.
 Valde frequens est mater tenerius dilige-
 re filios secundo genitos, quas ipsis natura con-
 cessit, eo quod patres feruentius diligunt pri-
 mogenitos. Parit mater filium, sufficit talem
 esse vt illum amet; porro est ipsa primo puer-
 pera, nec apta eius educationi; quae idcirco

L.
Similitu-
do.

affecta tædio nutrice committit educandum. Se-
 cundum parit filium, & hic est illi dilectus,
 atque hunc e meis volo nutrire mater vberibus.
 Diuina sapientia duos genuit filios; primus
 fuit Israel populus nempe Iudaicus, secundus
 primogenitus Israel. Hunc licet amauerit mater
 de Aegypto tulerit, porro mollesius hic Deus
 fuit, unde tradidit illum nutrice educandum
 scilicet Moyse. In eum finem illum elegit, vt
 que illi: Eia Moyses, nutrice mihi filium hunc
 tuumque gellato pectoribus Dolente scripsi Mo-
 ses laborem hunc quem ille sibi adfereret, vt
 te diuinus aliquoties dicebat: *Non quid ego
 cepi omnem hanc multitudine[m] israel genui
 dice[m] mihi; porro eos in sinu tuo sicut parum
 nutrix infanulum, & deseru in terram, per qua[m]
 rasi patribus eorum; secundo natus filius popu-
 lus est Christianus, quem vocat Ephraim id est
 augmentum, quia filius est a sanctus & exalta-
 tus, cu[m] diuitias suas suauique ferunt detra-
 tatem. Huic ait, hunc ego velim meis vberibus
 vberibus, meique gellato brachijs infanulum.
 Nutrix quae suis infanem nutrit, vberibus
 eodem illum sustentat alimento quo ipsa sua-
 tatur & pascitur, verumtamen suo calore di-
 gesto, & in candidissimum lac conuerso, in quo
 tuam puero tribuit substantiam. In mundo na-
 scitur Princeps illustissimus, indiget alimen-
 to, comedere tunc non potest per se, capere
 nes, aues plumbis, comedat illas nutrix sicut
 incorporat, digerat, & comedit in hac fra-
 tum infantulo praebeat ad ebea suspensum.
 Hunc filium primogenitum sustentat Deus
 bonis terrenis, hinc illi offerebat; si autem
 me bona terra comedere, & ad lumen matris
 dedit illi ciuam Angelicis manibus compo-
 verumtamen populam Christianam totum
 quo ipse, nutris, vt matris illi factus am-
 tulima
 Descendit Deus in mundum, Meditque nobis
 potestatem filios Dei fieri Dei inquam
 per participationem. Necessarium erat vt qua-
 loquidem nos Deos crearet, etiam nobis cibum
 ministraret Dei & alimentum. Deus sic ipse pa-
 scitur, suisque cibus, sua est ipsa essentia, sua
 gloria, omnipotentia maiestas & vita. Voluit
 nos Christus carere sua propria perfectione, suo
 corpore, anima sua, suoque sanguine, vt non
 quod vnum, secum efficeret. Quomodo fieri
 non enim in nobis vires sunt quibus ralis vestra
 mut cibo, nam sumus infantes; quomodo
 minus mysterium hoc publicavit, & dicit
 Nisi manducauerint carnem filij hominis, &*

eius iugum iniecit, quo constringit illas & rigido illo compressit mandato: *De ligno sicutia vni & mali, ne comedas.* Homo diuinitatis audis sibi persuadens quod comedens, illam obtineat, sicut diabolus illi persuaserat, comedit & nolum factus non est Deus, sed in iumentum mutatus & miseriam seruitutinis. Illum ad metrahm dicit Dominus: *In vinculo Charitatis*; & quam suauis? Promissa quibus illi spondet esse quoddam diuinum, addit tamen illi Regna mea, gloriam meam, meamque diuinitatem: atque ad hoc tollam iugum quod in principio maxillis eius inieci, ne comederet, daboque illi cibum qui in rei veritate reddat illum Deum per participationem, vitamque tribuat diuinam Domine quo cibo nutries illum? Non dicit quem illi cibum sit largiturus: talis etenim est, ut nomea non habeat quo perfecte planeque declaratur.

Quantum opinor hac loquendi formula Dauidem adiat de hoc mysterio differentem, supponendo illud quod Deus populo suo fecerat antiquo, filioque primogenito: *Deus cum egredieris in conspectu populi tui, cum pertransires in deserto, terra mata est.* Quando, Domine, populum tuum filium primogenitum eduxisti de Aegypto, non leues excitatae sunt in terra commotiones ex mirabilibus quae operatus es, sicutque illud praecipuum, quod *Caeli distillauerunt a facie Dei Sinai, a facie Dei Israel.* Loquitur de manna quod ex praeepto Dei caelidemiserunt populo illi Dei. Tantum dicit Dauid quod *Caeli distillauerunt*, sed non declarat, quam fuerit ista distillatio: quia cibos ille erat adeo praeclearus, ut in se ciborum omnium dulcedinem gustumque complecteretur: idcirco nomen non habuit sibi proprium, nam nomen manna magis seruit ad exprimentam admittionem quam ingessit, dum illud viderunt Israelitae, quam ad declarantiam eius substantiam: nam tunc admirati exclamauerunt: *Manna? quid est hoc?* Cum igitur filio illi primogenito Israel fueris adeo munificus, ut cibum illi dederis, in quo quia cibos omnes comprehendisti, nomen non est indicium illi singulare substantiae eius expositiuum: quid est Domine, quod filio tuo charissimo & adaueto Ephraim asseruisti? *Parasti in dulcedine tua panem Deus.* Pauper hic populus est Christianus, terrenis inops, nam illa populo data sunt Iudaeo. Huic parasti & quid est quod illi parasti? non hoc explicat, quia verbis nullis potest exprimi, tantum dicit *Parasti in dulcedine*

Gen. 2, 17

VII. Dauid de V. Sacramento prophetat. ps. 67, 8

A a a amo

amoris tui. Amore flagrans hominis quid illi praparet? Cibum, in quo omnes diuitie Dei, ipse Deus, eius gloria, maiestas, sapientia, omnipotentia, caro, anima, sanguis, vitæque continentur. Et bene quidem dicit *Parasti*: quia cibum hunc non poterat homo, comedere si uenit se est, nec bona hæc deglutire in propria specie, nec propria Christi persona saturari, sicut in se erat: parauit illum, corie illum amor, eius & dulcedo, quia Charitate liquefiebat hominum, duobus brachiis sapientie & omnipotentie.

VII. Quid significet hic declinam.

Inter omnia mysteria quæ Deus in præfatis Osce uerbis intinuit, singulare complectitur Sacramentum uerbum illud, *Declinam*, dum ait, *Declinam ad eum, ut uesceretur*: quamuis enim interpretes uariant ex una & altera parte meo quidem iudicio illo potissimum usus est Spiritus Sanctus ad huius celestis mysterii expositionem. In hebræo uerbum legitur *At*, quod duo significat quæ sibi uidentur opposita & omnino contraria. Primo: significat extendere seipsum quantum fieri potest, & eo sensu sumit illud Sancta Scriptura quando indicat uult extensionem brachii quantum fieri potest: ita capitur quando dixit Moysi, *Extendit manum in uirga*: & quando Moyses declaraturus quod Deas brachium suum potentissimum

Exod. 17. 16.

Exod. 17. 11.

3. Reg. 21. 25.

VIII.

In V. Sacramento

se Deus &

extendit &

contra-

traxit.

IX.

Conuul-

um

20.

extenderet contra inimicos suos he ait: *Extendisti dexteram tuam*. Secundo: significat contrahere se, & subducere se sicut ac sine strepitu: eo sensu Deus exposuit eodem uerbo contractionem Regis Achab quando dixit Elia: *Numquid uidisti Achab humiliatum coram me?* Nam contractus & humilis instat ouis incedebat. Quid ergo significat: *Declinam*? An indicat, quod se extendit quantum potuit, uel quod se contraxerit quantum potuit? utrumque fecit: ut cibum illi erogaret, dicit primo: *Declinam* id est ampliaui me & extendi quantum possibile fuit: & sic se res habet: nam in hoc cibo dedit Deo quantum dari erat possibile: ita ut amplius extendere manum non potuerit, nec brachium suæ omnipotentie, nec amoris sui.

Ad regulam eadit hic Isaiæ uarietinum, tantum futurum illud donum, quod Deus daturus erat in hoc conuiuio, quod instructurus Dei materat in monte Ecclesiæ, ut in illo manus sua extenderet: munificæ, & requiesceret illa, quæ nunquam a dando desistit, quia in hoc quantum possidet elargitur. *Faciet Dominus in monte hoc conuiuium &c & requiescet manus Domini*

in monte isto. Dicit hoc eo modo, quo dicit idem Propheta, quod alias exposuimus, locutus de Christo: *Requiescet super eum spiritus Domini*. Iudicauit Dominus Paulus quod amplius non posset Pater æternus manum extendere, quam eam extendit nobis solum: tradens nostra contentum humanitæ, quæ filius suus is est, in quo totum suum esse, potentia, bonitas, & gloria comprehenditur: in quo sunt omnes thesauri &c. Illum nobis dedit (sic Diuus Paulus) *Quo modo non etiam cum illa omnia nobis donauit?* Idem ego de filio postea. Tantum manum suam explicauit, ut suam nobis munificens dederit humanitatem, in quo suos omnes complexus fuerat thesaurorum, accidentibus panis absconditam: *Quomodo non etiam cum illo omnia nobis donauit?* Quid ait, D. Petrus Chrysol. *Qui tantum tantum parauit ad uictum, quid in illa manibus parauit non tibi parauit?*

Prædictis conformiter ait hypolitus, *Etiam in uis semetipsum formam form accipit, figuram inquam, & speciem panis, sed tantum extendit, ut seipsum effunderet acque euacualetur*. Considerandum an plura facere poterit, hoc quid melius, an illi super sit in tota sua omnipotentia, quinimo in sua essentia, aliq. estimabilis. Ex altera parte potandum est tractus contractionis quædam summa, profecto silentio, nulloque strepitu, sicut est in buccella: nam in minima quantitate quæ est punctum acicule totus continetur. Hoc totum eius est corpus, omnia eius esse, ita anima, omnes sanguis, totumque esse Dei cum attributis suis infinitis. Contracti me inquit cibum ei ministrarem. Dare uoluit nobis tantum quantum ipse comedit, & omne quod quid possidet, & quantum Angelis suis ac beatis in celo concedit. Nobis nihil minus largitur. Ibi se extendit quantum potest, & hoc quod eodem se totum omnibus tradit, & hoc quod manu supra modum effusa: *illi manum eius Dominus Deus uoluit*, ait uates Isaias locutus de conuiuio quod electis suis in gloria præparauit. Porro hic quantum se in dando extendit, tantum se in modo contrahit. O callidissime hostis, qui corde flagrans ardenti erga fratres suos in celos inuitat ad conuiuium, nec non Palæstræ ægypti nobiliores: uerum ortus difficultatis in modo faciendi conuiuium: non enim conuuant; Ægyptis: Hebræi nec cibum hebræis his conuenit conuiui: *Illiciuum est Ægypti in modum super hebræos*. Prædictissimus ille

desponit illos eo modo quem designat S. loqui-
um, & illo modo ego interpretor, collocatas
fuisse duas mensas quae in angulum definerent,
in coenae capite sedebat Ioseph & ad mensam
intrae dextrae nobiles affidebant: aulae Regiae,
aque ad sinistram fratres illius ex itinere via-
tores & peregrini. Et quomodo? Omnes eodem
cibo vescuntur Ioseph eiusque magnates, &
peregrini Hebraei fratres, sed diverso modo
paratur: uno modo pro Regni optimati-
bus, & illo modo aulico cum delicijs ac con-
dimentis Palatii peregrinis autem modo gros-
siori peregrinorum, ita ut & hi & illi uno co-
edantur recreentur cibo, diverso licet con-
dimento parato. Ioseph in angulo residens
& his & illis praesidens primarius cum Palatinis
cibum sumit modo conditum Palatino, & pere-
grinis atque aduenis modo conuectur pere-
grino.

O Christe mi, Ioseph sanctissime quanto cor
eum amoris igne flagrat fratres tuos diligens
peregrinos in mundo. Domine prandium illis
salubre; perplacet; & quid illis propones?
idem quod Palatii mei magnatibus electis sci-
licet beatis. Quis Christum videat in capite
mensae recumbentem? non tantum mensam il-
lam intuearis in hoc paratam cenaculo, sed a-
liam pendente beatitudinis, cuius tam egregie
meminit, dum Apostolus ait, *Edam & bibam*
super mensam meam in Regno meo. Beatis cibum
admittat illis Regni sui nobilioribus, & simi-
liter fratres suos excipit conuiuio peregrinos
Apostolos. Quid illis in cibum proponis? Idem
seruolam, eorum omnibus eandem apponit di-
uinam essentiam, se ipsum & quid quid in se
complectitur, verumtamen illis eodidum more
palatii, clare & distincte in propria specie, *Sicuti*
est inquit D. Iohannes; his autem modo viato-
rum & aduenarum; modus serculi peregrino-
tum est panis & viuum; in hac forma illud ex-
potrigit, atque in hac specie, & cum illis pa-
niter vescitur, quia sicut beati, Diuina sua
fructu essentia, & seipso in propria specie, &
sicut viator, modo viatoris in specie panis &
vinum; quia realiter & verè seipsum communi-
cant, recipiens SS. Sacramentum in ambabus
speciebus. Hic est eius amor, eo usque accedit;
verè bene dixit D. Iohannes, quod amor ad
vnum usque potentiae, accesserit; in finem
directi est.

§. 9. Domine, tu mihi laus &c. *Hec suo*
Christi opera praeiit Iſaias tam ad-
mirabili mysterio, ut magis Euangelista,
quam Propheta esse videatur.

Quantum sapio haec omnia vaticus praedixit
Iſaias tanta verborum proprietate, ut crediderim
quod dicendo iam clare hoc ipsum reddiderit quasi obsecrum, quia solitos
videbatur excedere obsecratis limites & terminos
quibus Propheta utebatur. Quando Deus pissima sua
motus misericordia secundum conuenit Paulum dico
D. Aug. matris ipsius inductus laetitia. S. scilicet
Monice atque eo sine assumptat D. Ambro. Ecclesiae
Doctorem eminentissimum, consilium petiit D. Aug.
sicut ipse refert ab eodem magistro suo D. Ambro
ut sibi diceret qualem ex sacris libris pollet alii
quem euoluere, ex quo melius mysteria caperet
graciae S. Euangelia. Consultuit illi D. Ambro
vatis Iſaias lectionem: qui magis videtur Euangelista
praeteritam narrans historiam, quam Propheta
futura praenuntians. Singulariter id dici potest de eo
quod scripsit cap. 64. in quo luculenter nobis
describit mysteria quae tractamus ut verè nesciam
quoniam aptior adferri possit eius prophetae
declaratio, quam si illam huius historiae
conferamus. Capitulum exorditur, aduentum
Messiae à Deo postulans: hic etenim cor eius
affligebat acerbus; & ardentissima huius
explicans desideria, sic intonat: *Viam daramperes*
calos & descenderes. à facie tua montes defluerent
eye. aqua arderent igni O Domine mi,
quis det nobis ut venias, libenter caelorum
pateremur rupuram & montium euectionem
& aquarum exultationem: q. d. modo venias
omne damnum lucrum erit & omnia sic bene
impenda ut numquam melius.

Confestim considerat illum nunc in mundum
venisse natum, & aetate praevectorem qua iam
praedicet, patetque miracula: atque ad exprimentam
eorum magnitudinem sic ait: *Cum feceris mirabilia,*
non sustinebimus. Descendi. Et à facie tua
montes defluerunt. Oculi non vidit Deus absque
te, quae praeparasti exspectantibus te.
Per hoc tanto stupore precellentur intellectus,
ut nisi tu illos illumines, tenebris obscurabuntur
ut talia nequeant capere mysteria. Inquirunt
hic Doctores quodnam sit hoc tempus tanta
faciendi mirabilia? quoniam sunt haec quae
comprehendi nequeunt nec eo-
rum

23

Lib. 9. Conf. 1.

Iſai. 64. 1.

Explicatur haec propheta de Christi aduentu.

Ibid.

A a a e u m